

[Poul Hansen (Kalundborg).]

at alle partier i denne sal vil hævde det samme: at deres arbejde gøres for menneskenes skyld, og at de i deres bestræbelser har det enkelte menneskes velfærd for øje. Men man må undskylde mig, når jeg synes, vi i socialdemokratiet kan sige det med større ret end andre.

Den første betingelse for menneskets frie udfoldelse er de demokratiske rettigheder, som er garanteret i grundloven. Herom er vi formodentlig alle enige. Men når vi skal tage stilling til, hvad der derefter er fornødent, forekommer det os, at de såkaldte borgerlige partier mere eller mindre stærkt overbetoner det synspunkt, at det gælder om at sikre retten til den frie økonomiske udfoldelse på grundlag af den private ejendomsret til produktionsmidlerne, og at de samme partier ligeledes i større eller mindre grad savner forståelse for skyggesiderne ved denne udfoldelse.

Vi bør ikke glemme, at langt over halvdelen af den erhvervsudøvende del af befolkningen er lønmodtagere, og at de fleste af dem ikke har udsigt til at blive andet. Vi bør heller ikke glemme, at den private ejendoms- og dispositionsret giver magt til delvis at råde over andre menneskers ve og vel, til at begrænse deres frihed og kaste utryghed ind i deres tilværelse. Den berøver dem ofte en del af deres retmæssige arbejdsudbytte.

Af disse grunde havde de gamle socialister den opfattelse, at retfærdighed og tryghed og dermed virkelig frihed for alle kun kunne tilvejebringes, hvis produktionsmidlerne overførtes til fælles eje under en eller anden form, der ikke nødvendigvis behøvede at være statseje.

I socialdemokratiet af i dag har vi *ikke* denne opfattelse. Vi mener, som det siges i kongresudtalelsen fra i sommer, at „samfundet er tjent med et samspil af privat erhverv, kooperation, andelsbevægelse, kommunal og statslig drift“. Efter vor mening har den indsigt i den økonomiske politiks muligheder, som er vundet gennem de sidste årtier, ført os dertil, at det ikke er nødvendigt at sætte den private ejendomsret ud af spillet for at nå frem til samfundsforhold, der byder det enkelte menneske tilfredstillende ydre vilkår.

Men for at opnå sådanne vilkår må visse

betingelser efter vor opfattelse opfyldes i højere grad, end de hidtil er blevet. Det er betingelser vedrørende ejendomsrettens udøvelse, den økonomiske politik, den sociale tryghed — d. v. s. den sociale reformpolitik — og vedrørende den økonomiske udligning og byrdefordelingen befolkningsgrupperne imellem.

Når det gælder udøvelsen af ejendomsretten, må samfundet forbeholde sig retten til i hele befolkningens interesse at sætte grænser for kapitalbesiddelsens udfoldelsesmuligheder. Det aktuelt foreliggende er gennemførelsen af en såkaldt trustlovgivning. Monopoler og prisaftaler må enten hindres og virkelig fri konkurrence sikres, eller også må de underkastes en sådan kontrol, at man under alle omstændigheder beskytter befolkningen imod som forbrugere at blive groft udbyttet.

Den næste betingelse er en økonomisk politik, der sætter produktions- og beskæftigelsessynspunktet i forgrunden, dels ved en dertil afpasset rente- og kreditpolitik, dels ved foranstaltninger til imødegåelse af særlige beskæftigelsesvanskeligheder. Når vi fra vor side lægger så afgørende vægt på disse synspunkter, er det først og fremmest udfra bittert kendskab til, hvad arbejdsløshed og arbejdsløshedsrisiko betyder i menneskelig nedbrydende retning, og dernæst udfra den erkendelse, at kun med stigende produktion kan levestandarden fortsat hæves og nye store sociale reformer gennemføres.

Vi har med tilfredshed bemærket, at regeringen i forbindelse med beskæftigelsespolitikken har sin opmærksomhed henvendt på to alvorlige problemer. Det ene er den forholdsvis store ledighed blandt de ufaglærte, særlig i visse lokale områder, de såkaldte arbejdsløshedsøer. Dette problem er yderligere vokset som følge af den fremadskridende mekanisering indenfor landbruget. Mange landarbejdere er derved enten blevet overflødiggjort eller kan kun regne med beskæftigelse ved landbruget i endnu kortere perioder end tidligere. Man kan vel nok en lang række steder midlertidigt skaffe en vis lettelse ved iværksættelse af offentlige arbejder, men en varig løsning kan næppe opnås ad denne vej. Selvom vi fortsætter udstykningen og skaber nye virkemuligheder på landets jord, er heller